

You have downloaded a document from
RE-BUS
repository of the University of Silesia in Katowice

Title: Edukacja międzykulturowa w Polsce i na świecie: 30 lat doświadczeń - problemy - perspektywy, Cieszyn - Ustroń, 4-5 czerwca 2019

Author: Kinga Konieczny-Pizoń

Citation style: Konieczny-Pizoń Kinga. (2019). Edukacja międzykulturowa w Polsce i na świecie: 30 lat doświadczeń - problemy - perspektywy, Cieszyn - Ustroń, 4-5 czerwca 2019. "Edukacja Międzykulturowa" (Nr 2 (11), (2019), s. 330-335), doi 10.15804/em.2019.02.24

Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Bez utworów zależnych Polska - Licencja ta zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych).

UNIwersYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

KINGA KONIECZNY-PIZOŃ

Edukacja międzykulturowa w Polsce i na świecie: 30 lat doświadczeń – problemy – perspektywy, Cieszyn – Ustronń, 4–5 czerwca 2019

W dniach 4–5 czerwca 2019 roku w Cieszynie i Ustroniu odbyła się XXV międzynarodowa konferencja naukowa organizowana przez Zakład Pedagogiki Ogólnej i Metodologii Badań oraz Zakład Pedagogiki Społecznej i Edukacji Międzykulturowej Wydziału Etnologii i Nauk o Edukacji Uniwersytetu Śląskiego w Cieszynie. Współorganizatorami wydarzenia były: Katedra Edukacji Międzykulturowej Uniwersytetu w Białymstoku, Zakład Edukacji Międzykulturowej Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Katedra Pedagogiki Społecznej Akademii Ignatianum w Krakowie, Narodowa Akademia Nauk Pedagogicznych Ukrainy oraz Stowarzyszenie Wspierania Edukacji Międzykulturowej.

Międzynarodowe wydarzenie naukowe zostało poprzedzone w dniu 3 czerwca 2019 roku promocją cyklu publikacji *Leksykonu Polaków w Republice Czeskiej i Republice Słowackiej*. T. 1–5, prowadzoną przez redaktorów: prof. zw. dr. hab. Zenona Jasińskiego i dr. hab. Bogdana Cimałę, prof. UO, w Książnicy Cieszyńskiej, traktującego m.in. o losach Polaków na ziemiach czeskiej oraz słowackiej, organizacjach społecznych, oświatowo-kulturalnych, politycznych, sportowych, gospodarczych.

Tegoroczna konferencja naukowa koncentrowała się wokół aktualnych uwarunkowań pedagogiki i edukacji międzykulturowej, w tym polityki i zmian klimatu społecznego, sytuacji społeczności mniejszościowych – autochtonicznych i napływowych – w różnych krajach. Celem naukowego spotkania było również pochylenie się nad kondycją pedagogiki międzykulturowej, jak i obszaru praktyki społecznej – edukacji międzykulturowej, a także strategią upowszechniania oraz promocji idei i praktyki edukacji międzykulturowej zarówno w Polsce i na świecie, wyraźnie zaakcentowaną przez Jubileusz 30-lecia prac badawczych realizowanych przez Cieszyńską Szkołę Badań Kultury i Oświaty Pogranicza powstałą z inicjatywy prof. zw. dr. hab. Tadeusza Lewowickiego. Cieszyński ośrodek rozpoczął swoją działalność w 1989 roku poprzez nawiązanie relacji z polskimi placówkami oświatowymi na Zaolziu

i prowadzenie badań diagnostycznych wśród uczniów szkół podstawowych z polskim językiem nauczania. Podjęte działania w obszarze edukacji międzykulturowej przyczyniły się m.in. do powstania licznych opracowań, traktujących o wartościach, aspiracjach, planach życiowych dzieci i młodzieży z terenów Zaolzia, problemach edukacji na pograniczu polsko-czechosłowackim i polsko-czeskim, wydawania serii „Edukacji Międzykulturowej” oraz rozwoju warsztatu naukowo-badawczego cieszyńskich nauczycieli akademickich (Ogrodzka-Mazur i Szczurek-Boruta, 2013, ss. 219–232).

Rocznica działalności zespołu cieszyńskich pedagogów została również uwydatniona poprzez uroczystość nadania tytułu doctora honoris causa Uniwersytetu Śląskiego prof. zw. dr. hab. Tadeuszowi Lewowickiego, będącego Mistrzem i Twórcą szkoły pedagogiki wielostronnej i pedagogiki międzykulturowej, przewodnikiem naukowym dla „badaczy pogranicza” oraz dostojnym autorytetem w kontekście kreowania świadomości misji w zawodzie nauczyciela.

Przedmiotowy program konferencji obejmował dwa dni oraz trzy sesje naukowe:

- *Edukacja międzykulturowa w Polsce i na świecie – konteksty zmian społecznych, kulturowych i oświatowych;*
- *Pogranicze jako przestrzeń aksjologicznego (nie)współistnienia – ku zachowaniom tożsamościowym i tolerancyjnym;*
- *Pedagogika i edukacja międzykulturowa – nowe wątki badawcze i perspektywy rozwoju dyscypliny.*

Drugiemu dniu konferencji towarzyszyła również wystawa posterowa – *Z doświadczeń badawczych młodych pedagogów międzykulturowych*, stanowiąca domknięcie postulowanych w trakcie naukowego spotkania wniosków, dyskusji, a także tez i koncepcji badawczych. W konferencji uczestniczyli nie tylko goście z wiodących polskich ośrodków badawczych, zajmujących się pedagogiką międzykulturową oraz wielokulturową, ale także przedstawiciele zagranicznych jednostek naukowych z Niemiec (Freie Universität Berlin), Republiki Czeskiej (Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Ostravská univerzita v Ostravě, Česká školní inspekce), Słowacji (Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici) oraz Ukrainy (Київський університет імені Бориса Грінченка, Національна академія наук України, Житомирський державний університет імені Івана Франка).

Uroczyste otwarcie konferencji, odbywającej się w Ustroniu, w sali konferencyjnej hotelu „Jaskółka”, nastąpiło przez burmistrza miasta Ustroń Przemysława Korcza, który nawiązał do tradycji naukowych Śląska Cieszyńskiego

i znaczenia prowadzenia działalności badawczej dla podniesienia rangi oraz prestiżu regionu. Następnie swoje uznania dla dostojnego *doctora honoris causa* przekazał Dziekan Wydziału Etnologii i Nauk o Edukacji w Cieszynie prof. zw. dr hab. Zenon Gajdzica, dziękując również obecnemu na uroczystości rektorowi Uniwersytetu Śląskiego prof. dr hab. Andrzejowi Kowalczykowi za przychyłność i współpracę z filią Uniwersytetu Śląskiego w Cieszynie. Pierwszą sesję naukową (*Edukacja międzykulturowa w Polsce i na świecie – konteksty zmian społecznych, kulturowych i oświatowych*), moderowaną przez prof. dr hab. Ewę Ogrodzką-Mazur, rozpoczął Szanowny Jubilat prof. zw. dr hab. Tadeusz Lewowicki od zaproszenia do refleksyjnego pochylenia się nad dotychczasowymi osiągnięciami, doświadczeniami edukacji międzykulturowej w odniesieniu do kreowania przyszłych zadań, uwzględniających współczesny kryzys wspólnotowości i człowieczeństwa. W kolejnym referacie, prof. dr. Christoph Wulf (Freie Universität Berlin) odniósł się do konieczności projektowania w obecnym świecie globalnej edukacji obywatelskiej, opartej na trzech dziedzinach uczenia się: poznawczych, społeczno-emocjonalnych oraz behawioralnych, wyznaczających określone cele edukacyjne. W dalszej części spotkania głos zabrał prof. dr hab. Петро Ю. Саух (Національна академія наук України), przedstawiając tezę o znaczeniu istnienia różnorodności kultur i religii w świecie w odniesieniu do zachowania jedności i pokoju w dobie globalizacji. Następnie prof. zw. dr hab. Jerzy Nikitorowicz (Uniwersytet w Białymstoku), odnosząc się do kontekstu zmian społecznych, kulturowych i oświatowych, scharakteryzował kompetencje międzykulturowe wobec realizowania przedmiotu „Edukacja międzykulturowa”. Wystąpienia stanowiły inspirację do zabrania głosu w dyskusji, wymiany poglądów na temat współczesnej kondycji edukacji międzykulturowej w Polsce i na świecie w odniesieniu do przemian społeczno-politycznych. Pierwszy dzień obrad został uświetniony przez koncert Orkiestry Salonowej z Cieszyna.

Drugą sesję naukową (*Pogranicze jako przestrzeń aksjologicznego (nie) współistnienia – ku zachowaniom tożsamościowym i tolerancyjnym*) otworzyły referaty wprowadzające moderatorów. Jako pierwszy głos zabrał dr hab. Leszek Korporowicz, prof. UJ (Uniwersytet Jagielloński), przedstawiając perspektywę *Human Rights Education* w odniesieniu do rozumienia edukacji międzykulturowej poprzez prawa człowieka w europejskiej i światowej tradycji intelektualnych kultur. Następnie prof. dr hab. Людмила Л. Хоружа (Київський університет імені Бориса Грінченка) odniosła się w swoim wystąpieniu do potrzeby wzbudzania w nauczycielu tolerancji w międzykulturowym środowisku edukacyjnym. *Teoretické a pedeutologické východiská*

inklúzie v multikultúrnom svete to tytuł referatu, który został zaproponowany przez prof. PhDr. Bronislavę Kasáčová, CSc. (Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici). Wystąpienie odnosiło się do spostrzegania nauczycieli w roli aktorów edukacji włączającej oraz wymogów zarządzania placówkami edukacyjnymi. W tej części obrad prof. dr hab. Світлана О. Сисоєва (Національна академія наук України) przedstawiła wyniki badań dotyczące międzykulturowej tolerancji współczesnej młodzieży ukraińskiej, uwzględniające kontekst ukraińsko-polski. Wygłoszone przez moderatorów sesji referaty stanowiły inspirację do otwarcia dyskusji w kontekście rozważań nad rozumieniem terminów *akceptacja*, *obojętność* oraz *tolerancja* w obszarze edukacji międzykulturowej. W dyskusji, w której wzięli udział: prof. dr hab. Людмила Л. Хоружа, prof. dr hab. Hristo Kyuchukov (Uniwersytet Śląski), prof. zw. dr hab. Jerzy Nikitorowicz (Uniwersytet w Białymstoku) oraz prof. zw. dr hab. Lech Witkowski (Akademia Pomorska w Słupsku) zwrócono uwagę na konieczność znalezienia pojęcia, które w swoim znaczeniu klasyfikowałoby się pomiędzy *akceptacją* a *tolerancją*. Następnie doc. PhDr. CSc. Jaroslav Balvin (Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně) odniósł się w dyskusji do potrzeby rozwijania metodologii nauczania w wielokulturowym świecie u przyszłych nauczycieli, analizując znaczenie czeskich pedagogów społecznych Přemysla Pittera oraz Miroslava Dédiče dla m.in. postaw studentów pedagogiki społecznej i andragogiki. Kontynuując rozważania skoncentrowane wokół środowiska akademickiego, dr hab. Marta M. Urlińska, prof. nadzw. (Akademia Ignatianum w Krakowie) przedstawiła komunikat z badań w Polsce i na Ukrainie dotyczących studentów wobec wartości i norm ładu społecznego.

Moderowanie trzeciej sesji (*Pedagogika i edukacja międzykulturowa – nowe wątki badawcze i perspektywy rozwoju dyscypliny*) powierzono prof. zw. dr hab. Zenonowi Jasińskiemu (Uniwersytet Opolski, Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Opolu), prof. dr hab. Іриніє В. Саух (Житомирський державний університет імені Івана Франка) oraz prof. zw. dr hab. Halinie Rusek (Uniwersytet Śląski). W wystąpieniu wprowadzającym prof. zw. dr hab. Zenon Jasiński odniósł się do realizowanego od ponad trzydziestu lat projektu tworzenia *Leksykonu Polaków w Republice Czeskiej i Republice Słowackiej z perspektywy edukacji międzykulturowej*. W kolejnym referacie prof. dr hab. Ірина В. Саух przedstawiła mechanizmy kształtowania kompetencji zawodowych menadżerów turystyki w kontekście wielokulturowości. Wystąpienia moderatorów sesji zakończyła prof. zw. dr hab. Halina Rusek, która zasygnalizowała nowe wątki i perspektywy badawcze w rozumieniu pogranicza, jako przestrzeni kontaktu międzykulturowego, łącząc

podejścia antropologii pogranicza i edukacji międzykulturowej. Dyskusję rozpoczęła prof. Katarzyna Olbrycht (Uniwersytet Śląski), przedstawiając pogranicze jako przestrzeń aksjologicznego współlistnienia kultur większościowych i mniejszościowych. W dalszej części spotkania głos zabrała dr hab. Janina Urban (Uniwersytet Śląski, Akademia Humanistyczno-Pedagogiczna w Łodzi, Wydział Zamiejscowy w Wodzisławiu Śląskim), zwracając uwagę na istotę samorealizacji i jej umiejscowienie w systemach wartości proponowanych przez szkoły dla mniejszości oraz większości ze środowisk wielokulturowych krajów Polski, Czech, Słowacji, Węgier. Interesujący wątek w dyskursie zaproponowała dr Sylwia Jaskuła (Państwowa Wyższa Szkoła Informatyki i Przedsiębiorczości w Łomży), wskazując na potrzebę zainteresowania się światem wirtualnym w odniesieniu do przededefiniowania zakresu, celów i funkcji edukacji międzykulturowej.

Konferencji towarzyszyła również sesja posterowa nawiązująca do doświadczeń młodych pedagogów w obszarze edukacji międzykulturowej. W trakcie trwania sesji wyniki swoich badań oraz refleksji naukowych prezentowali: mgr Anton Dragomiletskii, mgr Łukasz Matusiak (Uniwersytet Śląski) *Чувство самоидентичности и функционирование в социальной среде студентов из Беларуси, Украины и России, обучающихся в польских вузах*, mgr Karina Gnat (Uniwersytet Śląski) *Upodmiotowienie ucznia w kontekście ewangelickiej edukacji religijnej*, mgr Mariola Holeksa (Uniwersytet Śląski) *Otherness and youth subcultures in the narratives of their representatives*, dr Katarzyna Jas (Uniwersytet Śląski) *Typy tożsamości u osób w wieku później dorosłości zamieszkujących polską i czeską część Śląska Cieszyńskiego*, mgr Joanna Kapias (Uniwersytet Śląski) *Studenci pełnosprawni i z niepełnosprawnością w środowisku zróżnicowanym kulturowo. Deklarowane postawy i ich percepcja*, mgr Kinga Konieczny (Uniwersytet Śląski) *Dziecko z układu ryzyka jako Inny w środowisku szkolnym*, Mgr. Renáta Matušů (Tomáše Bati ve Zlíne) *Vztah učitele a žáka z odlišného kulturního prostředí: retrospektivy mladých Romů*, mgr Beata Pazdej (Dolnośląska Szkoła Wyższa we Wrocławiu) *Transgresje biograficzne nauczyciela w wielokulturowej przestrzeni szkoły*, mgr Sylwia Ryszawy (Uniwersytet Śląski) *Doświadczenia edukacyjne polskich dzieci rozpoczynających naukę w Austrii*, mgr Dawid Staniek (Uniwersytet Śląski) *Wirtualna tożsamość realnego ucznia*, mgr Teresa Szymik (Uniwersytet Śląski) *Miejsce i rola edukacji regionalnej w środowiskach zróżnicowanych kulturowo*, mgr Dominika Zegzuła (Uniwersytet Śląski) *Kształcenie studentów pedagogiki z zakresu technologii informacyjnych – polsko-czeskie studium porównawcze*.

Podsumowania konferencji dokonała prof. dr hab. Ewa Ogrodzka-Mazur (Uniwersytet Śląski), wskazując na wartość prowadzonych badań w obszarze edukacji międzykulturowej przez wiodące w Polsce i na świecie ośrodki naukowe. Zasygnalizowała również potrzebę wzajemnych inspiracji do podejmowania nowych wątków badawczych oraz kontynuację spotkań naukowych skoncentrowanych wokół wspólnych refleksji.

Bibliografia

Ogrodzka-Mazur, E. i Szczurek-Boruta, A. 2013. Działalność naukowo-badawcza Zakładu Pedagogiki Ogólnej Uniwersytetu Śląskiego na Wydziale Etnologii i Nauk o Edukacji w latach 1989–2012. Wokół cieszyńskiej szkoły badań pogranicza. *Edukacja Międzykulturowa*. 2, ss. 219–235.